

Съобщение за пресата Люксембург, 20 септември 2016 г.

Одиторите на ЕС посочват, че извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения и окончателното погребване на отпадъци в Литва, България и Словакия е струвало 11,4 млрд. евро

Според нов доклад на Европейската сметна палата прогнозните разходи за извеждане от експлоатация на ядрените реактори от първо поколение по съветски модели в Литва, България и Словакия възлизат на поне 5,7 млрд. евро и могат да се удвоят, ако се включи цената за окончателното погребване на високоактивни отпадъци.

Одиторите посочват, че съфинансирането от държавите членки на програмите на ЕС остава силно ограничено. От последния одит през 2011 г. финансовият недостиг във връзка с извеждане от експлоатация в Литва се е увеличил и надвишава финансирането с 1,56 млрд. евро. Изчисленият недостиг на финансиране в България и Словакия в момента възлиза съответно на 28 млн. евро и 92 млн. евро. Целевите програми на ЕС за финансиране на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения не създават подходящите стимули за навременно и разходно-ефективно извеждане от експлоатация, като при почти всички ключови инфраструктурни проекти се наблюдават закъснения.

„Загрижен съм, че ключови проекти за извеждане от експлоатация са засегнати от закъснения, че финансовият недостиг остава, както и че напредъкът към окончателното погребване на високоактивните отпадъци е недостатъчен“, заяви **Phil Wynn Owen**, членът на Европейската сметна палата, отговарящ за изготвянето на доклада.

Одиторите провериха напредъка при изпълнението на програмите на ЕС за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения от 2011 г. насам. Органите на държавите членки твърдят, че спирането на централите е необратимо, но не всички очаквани крайни резултати, които Европейската комисия използва за оценка на напредъка към постигане на състояние на необратимо спиране, са изпълнени изцяло. Демонтирането на ключови компоненти, като машинните зали, в нискоактивни зони е добре напреднало в ядрените централи в Игналина (Литва), Козлодуй (България) и Бохунице (Словакия). Но все още предстоят основните предизвикателства, свързани с работата във високоактивните зони като сградите на реакторите. Трите държави членки са изградили основна инфраструктура за временно управление на отпадъците на място, но при почти всички ключови инфраструктурни проекти се наблюдават закъснения. Най-големи са закъсненията в Литва, където през 2011 г. крайният срок за извеждане от експлоатация е удължен с още девет години до 2038 г.

Бъдещите разходи във връзка с извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и окончателното погребване на

Настоящото съобщение за пресата има за цел да представи основните послания на специалния доклад, приет от Европейската сметна палата.

Пълният текст на доклада е публикуван на www.eca.europa.eu.

Пресслужба на ЕСП

Mark Rogerson – Говорител

Damijan Fišer – Служител в пресслужбата

12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA

T: (+352) 4398 47063

T: (+352) 4398 45410

eca.europa.eu

M: (+352) 691 55 30 63

M: (+352) 621 55 22 24

отработено ядрено гориво невинаги са признати като провизии и/или са включени в бележките към отчета. Това ограничава прозрачността и пречи на отговорните органи правилно да планират поемането на бъдещите разходи за извеждане от експлоатация и погребване на отпадъци.

Одиторите отправиха известен брой препоръки към Комисията и към държавите членки. Сред основните препоръки **към Комисията** са:

- да поиска увеличаване на националното съфинансиране за финансовия период 2014—2020 г.;
- целевите програми за финансиране на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в Литва, България и Словакия следва да бъдат прекратени след 2020 г. Ако се установи ясна необходимост от използване на финансиране от ЕС след 2020 г. в една или повече от тези държави членки, всяко бъдещо финансиране от ЕС, предложено от Комисията и одобрено от законодателя, следва да включва подходящи стимули за изпълнение на извеждането от експлоатация, включително чрез ограничаване във времето и предвиждане на подходящи равнища на съфинансиране от страна на държавата членка. Един от начините това да бъде постигнато е да се обмисли разширяването на достъпа до европейските структурни и инвестиционни фондове, за да се даде възможност дейностите по извеждане от експлоатация на ядрените съоръжения да бъдат покрити при изпълнение на тези условия;
- да позволи подпомагането на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения единствено за финансиране на разходите за персонала, който е ангажиран изцяло с дейностите по извеждането от експлоатация;
- да работи съвместно с всички засегнати държави членки, така че всички бъдещи разходи, свързани с извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения и окончателното погребване на отработено гориво, да се отчитат правилно и по прозрачен начин;
- съвместно с всички държави членки следва да проучи възможностите за окончателно погребване на отработено гориво и високоактивни отпадъци, включително евентуални решения на регионално ниво и други решения на ниво ЕС.

Сред основните **препоръки към засегнатите държави членки** са:

- допълнително да подобрят своите практики в областта на проектното управление с цел изграждане на необходимата инфраструктура за управление на отпадъците и отработеното гориво съгласно планираното; и да изградят собствен технически капацитет, така че да постигнат по-добър баланс между използването на вътрешни и външни експерти;
- да намерят по-добри начини за обмен на добри практики и технически познания, както между тях самите, така и с по-широката общност в сферата на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в ЕС и извън нея;
- да изготвят по-пълен разчет на разходите и финансови планове за погребване на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- да признаят собствената си роля за гарантиране на зачитането на принципа „замърсителят плаща“ и да са готови да използват национални фондове за покриване на разходите за извеждане от експлоатация, включително и разходите за крайното погребване, както в рамките на настоящия период на финансиране, така и след това.

Бележки към редакторите

Когато Литва, България и Словакия кандидатстват за присъединяване към ЕС, спирането и последващото извеждане от експлоатация на осем ядрени реактора от първо поколение по съветски модел в три атомни електроцентрали в Игналина (Литва), Козлодуй (България) и Бохунице (Словакия) са поставени като условие за тяхното присъединяване.

Спирането и последващото извеждане от експлоатация на тези ядрени реактори преди изтичането на експлоатационния им срок представлява съществена финансова и икономическа тежест. Ето защо ЕС взема решение да предостави финансова подкрепа, считано от 1999 г. До 2020 г. подкрепата от ЕС за извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения ще възлезе общо на 2,955 млрд. евро, като най-голям дял получава Литва (1,553 млрд. евро), следвана от България (731 млн. евро) и Словакия (671 млн. евро). Освен това в периода до 2013 г. са осигурени 890 млн. евро за проекти, предназначени да помогнат за смекчаването на някои от ефектите от загубата на национален капацитет за производство на енергия, причинена от преждевременното спиране.

Одиторите посетиха и трите централи и проведоха събеседвания с представители на основните органи в държавите членки. Те посетиха също така Европейската комисия, ЕБВР и строителната площадка на първото в света дълбоко геоложко хранилище за отработено ядрено гориво във Финландия.

Сметната палата не проверява радиоактивната сигурност, нито безопасността на съоръженията, нито се стреми да повдига дискусия за или против ядрената енергия, както и да прави заключения относно подходящото смесване на енергийните доставки в ЕС.

Специален доклад № 22/2016 „Програми на ЕС за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в Литва, България и Словакия: постигнат е известен напредък след 2011 г., но предстоят сериозни предизвикателства“ е на разположение на 23 официални езика на ЕС.